

Det har vært debattert hvor mye sefardisk kultur har hatt for Spinoza's tenkning. Den sefardiske holdningen til seg selv som et singulært utgangspunkt for universelle problemstillinger for menneskeheten er gjennomgående. Dette er også holdningen i Spinoza's erkjennelsesteori.

Forholdet mellom Spinoza's Ethica til kabbalistisk tenkning fra Spania og Portugal er opplagt, og har vært kommentert av mange. Samtidig har den kabbalistiske tradisjonen vært på grensen av kjetteri: den inngår i kategorien lykksalig, og er ikke kanonisert. Spinoza ble ekskommunisert som kjetter.

I sefardiske synagoger heter forhøyninger/plattformen der man leser Tora *teba* (leses teva): det er hebraisk og betyr en 'boks'. Noas ark var også en teba (en boks). *Skapelsen og alt som er i den*. Det er samme betydning som tillegges alef/tav אַת — alfa og omega — som Tora er overstrødd med: *bokser*.

Hva vil det si at noe teller-som-1? Mens jeg arbeidet ved ARENA (UiO) husker jeg at Ulf Sverdrup siterte en sosialøkonom fra statistiker miljøet ved OECD: *if you can't count it, it doesn't count*. For Spinoza er det det singulære som teller, dersom vi skal forstå noe av substans.

I begge tilfeller er verdi iboende det å bli talt. Å telle-som-1 forutsetter å være tellbar. Og det er opplagt at man må være konstituert som tellbar for å telle. I kjølvannet av #METOO var det en tid ikke opplagt hvordan man kunne telle som kvinne og som mann, når det var snakk om etikk.

I siste instans handler å telle om sjels-frelse: å telle for seg selv, og å telle for andre. Det er også spørsmålet som står sentralt for medborgerskap. Altså at man etisk—og ikke retorisk—teller som medmenneske; å være konstituert—og ikke konstruert—som en som stengt tatt teller/er tellbar.

Noe endrer seg når det blir mange. Jan Otto Johansen snakket om det: antallet døde etter 0911 i N.Y. og 2207 på Utøya var begge tragedier, når det samtidig dør 15.000 i Algerie er det statistikk. Over et visst tall endrer fenomener seg: de blir overtallige og de tallene gjelder blir subnumerære.

Eller man blir bare et nummer (i rekken), som det også heter. Så det å være overtallig er ensbetydende med å være under terskelen for hva som er tellbart (eller hva det er noe vits i å telle). Her er det en kortslutning i den modale logikken: det det ikke er mulig å telle, er det heller ikke nødvendig.

Subnumerær betyr 'under tallgrensen'—alt som det er for mye av havner lett i den kategorien. Dette blir det vanskelig å forsvare når det overtallige som man **1)** avhenger av; **2)** selv har skapt. Dette gjelder for hva Anna L. Tsing kaller 'plantasjer'. Monokultur på løsninger uten vekselbruk over tid.

Grunnproblemet kan være terskelverdier for hva vi klarer å tenkt og behandle som isolater; andre måter å forholde seg til det *singulære* vil være av betydning for tellbarhet. På norsk forgrenet det singulære seg i to retninger: det enestående og det enkeltstående. Det singulære rommer begge to.

Det enkeltstående er noe som er et tilfelle av noe generelt. Mens det enestående er unikt. Når man snakker om det singulære i en betydning som rommer begge to—som det er rimelig å anta at Spinoza gjør—handler det singulære om det spesifikke: dvs. hva det går an å nære med v/presisering.

Med utgangspunkt i Spinoza's *Ethica* er det rimelig å anta at substans er en tredje instans av det singulære: nemlig det som gjør at det er en underliggende enhet mellom det enkeltstående og det enestående. Verken det enestående eller det enkeltstående teller-som-1 i seg selv (eller alene).

Det enkeltstående og det enestående teller ikke hver for seg, men *sammen* (i substans). Samtidig er de distinkte. Her vil Deleuze typisk se parallellitet, mens jeg ser ortogonalitet. Altså to sider ved singularitet som teller kun i den grad de står i et substansielt forhold, som har en *iboende* virkelighet.